

34 SZAVAD VILÁGOSSÁG AZ UTAMON

Bibliai ismeretterjesztő füzetek

**Megjelenik a Keresztény Értelmiségi Kör
és az Agapé Kiadó gondozásában a Hitélet folyóirat mellékleteként**

34A – JÉZUS SZENVEDÉSE

Az Úr szenvedéséről szóló evangéliumi beszámolók magukban foglalják azokat az eseményeket és tetteket, amelyek az Olajfák hegyén fekvő Getszemáni-kertben kezdődnek és Jézusnak a sírba tételével végződnek (Máté 26,36–27,66; Márk 14,32 – 15,47; Lukács 22,39–23,56 és János 18–19).

A felsorolt evangéliumi helyek olvasása közben két következtetésre jutunk. Az első, hogy a beszámolók több részletben különböznek egymástól. Már tudjuk, hogy ez nem jelent semmi különöset, hiszen ezek a beszámolók – és az egész evangélium is – hosszú ideig szájhagyomány formájában éltek az egyházban, mielőtt végső, írásos formát kaptak volna. Másrészt megfigyelhetjük, hogy a fő elemek között nagy hasonlóság van. Ezt viszont azzal magyarázzuk, hogy a beszámolók alapját az apostolok élő igehirdetése képezte, akik az Úr felhatalmazott tanúi és a mi hitünk garanciája voltak.

Haláltusa a Getszemáni-kertben

A Getszemáni-kert két eseménynek a színhelye. Az első Jézus imája, amely tartalmánál és jellegzetességénél fogva tragikus, és sokban különbözik attól a nagy hálaadástól, amellyel az utolsó vacsora végződött. Lukács agóniaként, haláltusaként írja le. A kifejezés küzdelmet jelent, valamint érzékelteti a küzdőnek a közeledő harc előtti félelmeit (Lk 22,44). Elérkezett a nagy áldozat pillanata. Jézus az egészséges emberekhez hasonlóan szerette az életet, s most szemben találta magát a halállal. Számára is elérkezett a pillanat, hogy megfontolja, érdemes-e szenvedni a bűnös, hálátlan világért (olvassa el a C-103-at). A megkísértés csúcsára maga a sátán vezette, aki már a pusztában is próbára tette (Lk 4). A küzdelem, amely elsősorban a benső-

ben zajlik, de a testen is meglátszik, egy-két óráig tartott (Mk 14,32–42). Isten angyala azonban megjelent neki, hogy erősítse. Ezek után Jézus tudatos és végső döntést hozott. Elindult a halálba mint egy hős, aki bátran meghal a jó ügyért (Lk 22,43).

Szilárd és határozott döntése még egyszer megnyilvánult a Getszemáni-kertben, mégpedig elfogadása alkalmával, amikor újra megmutatkozott, hogy nem a felfegyverzett csoport az igazi főszereplő, hanem ő.

– Fájdalommal és sajnálkozással fordul Júdás-hoz, a Tizenkettő egyikéhez, aki csókkal, az ártatlan barátság jelével szégyenteljesen elárulja.

– Határozott mozdulattal hárítja el tanítványainak azt a próbálkozását, hogy erőszakkal szálljanak szembe, majd meggyógyítja a főpap szolgájának levágott jobb fülét.

– Emberfeletti nyugalommal válaszolja a felőle érdeklődő templomőrök kérdésére, hogy „Én vagyok”. Ez a kijelentés „Jahvé”-nak hangzik. Jézus háromszor is megismétli (Jn 18,4–9).

– Nagysága előtt az érte jött csoport meghökken és földre esik. Jézus megadja magát, de előbb követeli barátainak a fizikai megszabadítását, ami látható jele a lelki megszabadulásnak.

A gonoszok kezében

A következő események részleteit nem tudjuk teljesen rekonstruálni. Csak lehetséges folyamatként vázoljuk a következőket:

– Jézust a Getszemáni-kertből Annásnak, a volt főpapnak a házába vitték, onnan pedig Kaifáshoz, az ő vejéhez, az új „főnökhöz”, ahol fogva tartották egész éjszaka.

– Az éj folyamán megjelent Annás előtt, de mivel neki már lejárt a megbízatása, a kihallgatást

csak magán tettnek tekinthetjük és nem hivatalos eljárásnak. Az Annás előtti kihallgatásnak csupán az volt a célja, hogy gúnyt űzzenek Jézusból, és Isten Szolgájához hasonlóan kínozzák (Lk 22,63–65; hasonlítsa össze a Jn 18,22–23-at az Iz 50,6-tal).

– Időközben Péter megtagadta Mesterét. Így viselkedett a Tizenkettő feje, aki arra esküdött, hogy még a halálba is követi Jézust! De ne ítélkezzünk felette! (Mk 14,66–72). Jézus sajnálkozó és szeretetteljes szavaira bánni kezdi tettét, és az őszinte megtérés jeléül egy napon olyan halállal hal meg, mint Mestere (Jn 21,18–19).

– Reggel két eljárásra került sor. Először a zsidó hatalom előtt vádolták meg, hogy vallásellenes, utána pedig a római bíróság elé vezették politikai vádakkal.

Hazugságok és hamis tanúk

Az első bíróság előtt Jézus esete szinte már előre el volt döntve. Még csak egy „törvényes” tanú hiányzott, hogy cáfolja a kijelentését (Mt 26,59), amelyet már amúgy is hamisnak tartottak. Kaifás és a Szinedrion, a hetvenegy papból és világból álló Főtanács, azaz a nép legfelsőbb tanácsa igyekezett mielőbb tanút keríteni. Jelentkezett is néhány hamis tanú, aki kiforgatta Jézus egyes szavait, és megvádolta, hogy le akarja rombolni a jeruzsálemi templomot (Jn 2,19–21). Jézus hallgatott, mire Kaifás arra szólította fel, hogy mondja meg, ő-e a Messiás. Jézus egyértelmű válasza tulajdonképpen két ószövetségi, Messiásról szóló szövegnek a vegyülete (Zsolt 110,1 és Dániel 7,13). Jézus Messiásnak vallotta magát, de kiemelte, hogy ő a mennyből jön, és isteni rangja van, ezért Isten rábízta az országot (Mk 14,62). Kaifás is így értelmezte Jézus válaszát, és azt istenkáromlásnak tartotta. A Szinedrion és a nép helyeselte az ítéletet.

Minden jel arra mutat, hogy a zsidók a római helytartó beleegyezése nélkül nem hajthatták végre a halálos ítéletet. Ezért szükség volt még egy bírósági eljárásra. Ez az eljárás politikai per volt azaz a céllal, hogy Poncius Pilátus meghozza a halálos ítéletet. Jézust három dologgal vádolták meg: uszítja a népet, megakadályozta az adófizetést a császárnak és királynak kiáltotta ki magát (Lk 23,2). A helytartót nem tudták meggyőzni bűnösségéről (23,4), de mivel gyöngé jellemű volt, feletteseitől való félelmében halálra ítélte, ahogyan azt a Jézus ellenségei által felbújtott tömeg követelte.

A keresztre feszített királyunk

Királyunkat kereszthalálra ítélték. A rómaiak által alkalmazott kivégzési módszert megkorbácsolás előzte meg. Szokás volt, hogy az elítélt maga vigye a keresztyét, ami valószínűleg csak a kereszterendát jelentette. Az evangéliumok feljegyezték az elítélt utolsó szavait is, amelyek teljes összhangban voltak a tanításával: megbocsátott ellenségeinek, és átadta magát Istennek (olvassa el a C104-et).

Mindvégig megőrizte öntudatát. Utolsó szavai ezek voltak: „Beteljesedett!”. Benne valójában beteljesedett az összes ószövetségi prófécia, amely egyben előjel volt: Izsák áldozata, Jahvé szolgájának és az Igaznak a szenvedései, melyekről Jeremiásnál, a zsoltárokból és Jób könyvében olvassunk. Benne beteljesedett a Törvény is. Ő a tökéletesség szintjére emelte, hiszen az eredeti rendeltetése az Istennel való szeretet-egység megvalósítása volt. Jézusban a történelem legnagyobb szeretet-cselekedete valósult meg: mindvégig szeretett (Jn 13,1; 15,13).

34B – KIEGÉSZÍTŐ OLVASMÁNYOK

103 – Krisztus a mi Üdvözítőnk

Krisztus azonban a ránk váró javak főpapjaként jelent meg, s belépett abba a nagyobb és tökéletesebb sátorba, amelyet nem ember keze alkotott, vagyis nem ebből a világból való.

Nem a bakok vagy borjak vérével, hanem saját vérével lépett be egyszer s mindenkorra a szentélybe, és örök megváltást szerzett. Ha ugyanis a bakok és bikák vére meg az üsző hamva a tisztátalanokra hintve külsőleg tisztává teszi őket, mennyi-

vel inkább megtisztítja lelkiismeretünket a holt cselekedetektől Krisztus vére, aki az örök Lélek által saját magát adta tiszta áldozatul az Istennek, hogy az élő Istennek szolgáljunk.

Zsid 9,11–14

Amikor még erőtlenekek voltunk, Krisztus az erre alkalmas időben meghalt a bűnösökért, noha az igazért is alig hal meg valaki, legföljebb jó emberért vállalják a halált.

Isten azonban azzal tesz tanúságot irántunk való szeretetéről, hogy Krisztus meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk. Most, hogy vére árán igazzá váltunk, még sokkal inkább megment bennünket haragjától.

Mert ha Istent Fia halála kiengesztelte akkor, amikor még ellenségek voltunk, most hogy kibé-kültünk vele, az ő életébe beoltódva még könnyebben megszabadulunk. Sőt ezen felül még dicsekszünk is az Istenben Urunk, Jézus Krisztus által, aki megszerezte nekünk a kiengesztelődést.

Róm 5,6–11

104 – Jézus utolsó hét szava a kereszten

Az evangélisták mértéktartók a Jézus keresztre feszítéséről szóló beszámolóikban, de különböző részletre összpontosító kevés feljegyzésük mély vallási üzenetet tartalmaz.

– Lukács Jézus azon mondattöredékeit örökítette meg, amelyek az irgalomra, a megbocsátásra vonatkoznak:

1. „Atyám, bocsáss meg nekik...!”
2. „Még ma velem leszel a Paradicsomban.”

– János Jézusnak az édesanyjára és egyik tanítványára vonatkozó végrendeletét jegyezte fel:

3. „Íme, a te fiad. Íme, a te anyád!”

– Márk és Máté Jézus lelki állapotát érzékelték:

4. „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?”

– János megértette, hogy itt teljesült be az üd-vösség isteni terve, s ezt a következő szavakban vélte felfedezni:

5. „Szomjazom!”

6. „Beteljesült!”

– Végül Lukács az Atya iránti gyermeki viszonyra lett figyelmes, amely akkor jutott kifejezésre, amikor Jézus kilehelte lelkét:

7. „Atyám, a te kezébe ajánlom lelkemet!”

Hét szóról, illetve mondatöredékről van szó, amelyek Jézusnak, a Pápnak és a Szentlélek általi ártatlan Áldozatnak nem annyira az ajkáról, hanem inkább a szívéből hangzottak el.

S. Carrillo, Húsvét titka

Áldunk téged, Krisztus, és imádunk téged,
Mert szent kereszted által váltottad meg a világot.

34C – ELMÉLKEDÉSRE ÉS MEGBESZÉLÉSRE AJÁNLOTT SZÖVEGEK

55 – Jézus és az emberek szenvedése

Jézus, a fájdalom Embere, akiben megtestesült a szenvedő Szolga titokzatos alakja, igen érzékeny minden emberi fájdalom iránt; valahányszor tanúja egy szenvedésnek, isteni irgalmasságával mindig mélyen megindul (Mt 9,36–14,14; 15,32); ha ott lett volna, Lázár nem halt volna meg; ezt ismétli neki Márta és Mária (Jn 11,21.32), és ő maga is hagyja, hogy ezt hallják a tanítványok (11,14). De ha ennyire megindul – „mennyre szerette őt!” – hogyan lehet megmagyarázni ezt a botrányt: „Nem tudta volna megakadályozni, hogy meg ne haljon?” (11,36k).

1. Jézus Krisztus legyőzte a szenvedést. – A gyógyítások és a feltámasztások messiási küldetésének jelei (Mt 11,4; vö. Lk 4,18k), végleges győzelmének előjátéka. A Tizenkettő általa véghezvitt csodákban Jézus a Sátán vereségét látja (Lk 10,18). Beteljesíti a Szolgáról szóló jövendölést, „magára vé-

ve betegségeinket” (Iz 53,4), és meg is gyógyítva valamennyit (Mt 8,17). Tanítványainak megadja azt a hatalmat, hogy az ő nevében gyógyítsanak (Mt 16,18), és az Ékes kapunál fekvő béna meggyógyítása bizonyítja is a születő Egyháznak erre a hatalomra vonatkozó öntudatát (ApCsel 3,1–10).

2. Jézus Krisztus boldognak nyilvánítja a szenvedést. – Mindazonáltal Jézus nem szünteti meg a világban sem a Halált, bár „csökkentette annak hatalmát” (Zsid 3,14), sem a szenvedést. Ha el is utasítja a betegség vagy baleset és a bűn közötti rendszeres kapcsolatot (Lk 13,2kk; Jn 9,3), hagyja, hogy az Éden átka meghozza a maga gyümölcseit. De képes arra, hogy azt örömmé változtassa; nem szünteti meg a szenvedést, de vigaszt fűz hozzá (Mt 5,5); nem szünteti meg a könnyeket, útján csak egyet-kettőt töröl le azokból (Lk 7,13; 8,52), jeléül annak az örömnek, amely Istent és gyermekeit egyesíteni fogja egy napon, amikor „ő letörli a könnyet minden arcáról” (Iz 25,8; Jel 7,17; 21,4).

A szenvedés boldogság lehet, mivel Isten Országának befogadására készít elő, megengedi „Isten műveinek kinyilvánulását” (Jn 9,3), kinyilvánítja „Isten dicsőségét” és „Isten Fiának dicsőségét” (11,4).

56 – Az Emberfia szenvedései

Jézus „ismerője volt a szenvedésnek” (Iz 53,3); szenved a „hitetlen és gonosz” tömeg miatt (Mt 17,17), a „viperák fajzatai” miatt (Mt 12,34; 23,33), övéi értetlensége miatt, akik őt „nem ismerték fel” (Jn 1,11). Sír Jeruzsálem fölött (Lk 19,4; vö. Mt 23,37); „megrendül” szenvedésének gondolatára (Jn 12,27). Személete halálos szomorúság, „agónia”, félelemmel és szorongással teli harc lesz (Mk 14,33k; Lk 22,44). Kín-szenvedése minden lehetséges emberi szenvedést magában foglal, az áruháztól egészen az Istentől való elhagyatottságig (Mt 27,46). Ez a teljesség egybeesik Krisztus nagy megváltó felajánlásával, életének kiengesztelő odaadá-

sával (Mt 20,28), amelyért, az Atya örök tervei szerint, a világba küldetett (ApCsel 3,18); engedelmességében (Zsid 3,7–8) és szeretetében (Jn 14,31; 15,13) ennek veti alá magát Jézus. „Kell” (dei) – ez a kis szó kapcsolódik mindig a szenvedéshez, összefoglalva életét és megvilágítva annak misztériumát; ez tér vissza vezérmotívumként Jézus ajkára, amikor bejelenti szenvedését, anélkül, hogy Péter és a tanítványok megbotránkozásával törődne (Lk 17,25; vö. Mk 8,31kk; Mt 17,22k; Lk 9,42–45). De a megváltó kín-szenvedés kinyilvánítja a Fiú dicsőségét (Jn 17,1; 12,13k); „összegyűjti maga körül Isten szétszórta fiait” (11,52). Az, aki halandó életnek napjaiban „tudott segíteni azokon, akik kísérettel küzdenek” (Zsid 2,18), az ítélet napján, amikor dicsőségében jelenik meg, azonosulni akar a föld minden szenvedőjével (Mt 25,35–40).

Léon-Dufour, Xavier: Bibliikus teológiai szótár. Róma, 1974, 1196–1197

34D – ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

János evangéliumának mely fejezetei számolnak be Jézus szenvedéséről?

..... és

.....

A Getszemáni-kertben Jézus szenvedésének melyik két mozzanata játszódott le?

Mit jelent az agónia?

Egészítse ki a következő mondatokat!

Reggel két került sor. Először a hatalom előtt vádolták meg, hogy, utána pedig a bíróság elé vezették vádakkal.